

Дослідження, розробка, проекти
з публічного управління та адміністрування

УДК 35.071

Семко Майя Іванівна

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування
Комунальний вищий навчальний заклад
«Вінницька академія неперервної освіти»*

Семко Майя Івановна

*кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры управления и администрирования
Коммунальное высшее учебное заведение
«Винницкая академия непрерывного образования»*

Semko Maya

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management and Administration
Community Higher Education Institution
“Vinnitsa Academy of Continuing Education”
ORCID: 0000-0001-8327-1751*

**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦЯ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ
МАГІСТРАТУРИ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД
ПОДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТА ПО ПУБЛІЧНОМУ
УПРАВЛЕННЮ В УСЛОВИЯХ МАГІСТРАТУРЫ: ПРАКТИКА И
ОПЫТ
TRAINING OF THE PUBLIC MANAGEMENT SPECIALIST IN THE
CONDITIONS OF THE MASTER'S DEGREE: PRACTICE AND
EXPERIENCE**

Анотація. Стаття є першою спробою показати проблеми, які виникають у процесі підготовки фахівця з публічного управління, зокрема сучасного керівника, на базі КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»; досвід показав, що реформи в державі можливі тільки за умов спеціальної підготовки фахівців з публічного управління в умовах магістратури; обґрунтована практика прийняття правлінського рішення з підготовка керівників нової формації, як складовій циклу професійно-практичної підготовки студентів бакалаврського та магістерського освітніх рівнів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

Ключові слова: виконання, вироблення, ідея, прийняття, процес, публічне адміністрування, публічне управління, управлінські рішення.

Аннотация. Стаття являється первой попыткой показать проблемы, которые возникают в процессе подготовки специалиста по публичного управления, в том числе современного руководителя, на базе КВУЗ «Винницкая академия непрерывного образования»; опыт показал, что реформы в государстве возможны только в условиях специальной подготовки специалистов по публичного управления в условиях магистратуры; обоснованная практика принятия правленческих решений с подготовки руководителей новой формации, как составляющей цикла профессионально-практической подготовки студентов бакалаврской и магистерской образовательных уровней специальности 281 Публичное управления и администрирования.

Summary. The article reveals the idea of the research topic, according to which we believe that management is a defining function of public administration, which ensures the creation of a product and a team for its implementation. Coverage of management decisions as a scientific category reveals the priority of political choice of values and goals; defines: values and goals as a determining link in decision-making; the role of competition in the decision-making process;

the relationship between the subject and the object of decision-making; sequence of stages of decision-making and dynamics of their implementation The work is the first attempt to show a deep understanding of the problems that arise in the process of training a specialist in public administration, in particular a modern leader; it is established that reforms in the state are possible only under the conditions of optimization of special training of specialists in public administration, who wants and can be a leader, but also a leader-innovator; the training of the leaders of the new formation as a component of the cycle of professional and practical training of students is substantiated bachelor's and master's degrees at the specialty 281 Public administration and administration.

Key words: *execution, elaboration, idea, acceptance, process, public administration, public administration, managerial decisions.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Вивчення та аналіз наукових джерел показав, що глибоке розуміння проблем, які виникають в процесі формування сучасної доктрини публічної служби, самого поняття публічного управління та адміністрування, а також відповідного інституту, сприятиме більш раціональному підходу до формування кадрової політики відповідно до нових завдань і функцій держави, а також подоланню відчуженості суспільства від публічної влади, підвищенню професіоналізму та компетентності фахівців з публічного управління [1].

Ми підтримуємо думку науковців, що реформи в державі, модернізація управління організаціями можливі тільки за умов оптимізації системи підготовки спеціальних менеджерів, її якісного розвитку та визначення основного вектору — не тільки превентивного оволодіння абеткою управління тими, хто хоче і може бути керівниками, а й керівником – інноватором [2].

Отже, спеціальна підготовка керівного складу в умовах галузі 28 Публічне управління та адміністрування є проблемою важливою і невідкладною для розв'язання.

Саме ці обставини і змусили автора взятись за написання статті **«Підготовка фахівців з публічного управління в умовах магістратури: практика та досвід»**

Це і без того відповідальне, і важке завдання ускладнюється тим, що подібних видань ні в Україні, ні за кордоном, на жаль, поки що немає. На щастя, є початкові розвідки в цьому напрямку, зроблені поодинокими українськими вченими, а також довідково-енциклопедичні та науково-теоретичні видання (переважно академічного, а не навчального характеру), кількість яких сьогодні швидко зростає на Заході і які нещодавно почали з'являтися в незалежній Україні. Додатковою перешкодою є і брак нових, добре вивірених, апробованих і загально визнаних методологічних засад досліджень в галузі публічного управління та адміністрування, методичних розробок, а також відповідного досвіду читання лекцій з цієї тематики.

Отже склалась дійсно парадоксальна ситуація: бурхливий розвиток державного управління як науки за рубіжом та її становлення в незалежній Україні, з одного боку, і лише зародження публічного управління та адміністрування як навчальної дисципліни і за кордоном, і в Україні, з іншого боку. Причини такого становища, історію розвитку публічного адміністрування тобто запізненого народження публічного управління і як науки, і як навчального предмету, будуть розглянуті нижче. Тут зробимо лише кілька важливих зауважень.

Мета даної статті - знайти нові концептуальні засади дослідження проблем з підготовки фахівців з публічного управління, зокрема сучасного керівника та підсумувати досвід їх втілення життя в світі і в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан науки державного управління в Україні, питання реформування публічного

управління, формулювання соціальної політики держави характеризується активним розвитком її теоретичних засад, про що свідчать численні публікації в наукових виданнях [3].

Щодо терміна “публічне управління”, то Програма розвитку ООН послуговується визначенням, запропонованим американським ученим Джеєм М.Шавріцом у Міжнародній енциклопедії державної політики та адміні-стрування: “Публічне управління – це галузь практики та теорії, яка є ключовою для публічного адміністрування та зосереджена на внутрішній діяльності державних установ, зокрема на вирішенні таких управлінських питань, як контроль, керівництво, планування, організаційне забезпечення, забезпечення інформаційними технологіями, управління персоналом, та оцінка ефективності” [3].

Лексикограф Володимир Даль виводить зміст терміна “публічний” з терміна “публіка” (від лат. publica – суспільство, народ, люди) і визначає його як всенародний, оголошений, явний, відомий; організований для публіки, суспільства, народний, загальнонародний, всенародний, вселюдний; всіма спільний, такий, що всім належить [5]. Провідний експерт з аналізу державної політики Олександр Кілієвич перекладає англійське слово public на українську мову як “громадський, публічний, державний” [6, с. 92]. Водночас ще бракує наукових досліджень особливостей підготовки фахівців з публічного управління в умовах неперервної освіти.

Виклад основного матеріалу. Процес підготовки фахівців з публічного управління включає, зокрема, ту діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування всієї системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування і передбачає широке залучення різних зацікавлених сторін до розробки та реалізації державної політики. Дослідники відзначають, що поява нової форми управління у публічній сфері була спричинена потребою модернізувати організаційні структури і процедури, які вони використовують, для того, щоб усі інституції публічної

сфери працювали краще. Публічне управління стосується ефективного функціонування всієї системи політичних інституцій. У літературі можна знайти багато різних визначень публічного управління [4].

Відповідно до теорії публічного управління діяльність уряду і неприбуткових організацій в деяких важливих питаннях є подібною до діяльності установ приватного сектора.

Практика дослідження засвідчила, що одні й ті самі управлінські інструменти, що максимізують ефективність та результативність роботи, можуть використовуватись як у приватному, так і у публічному секторі. Джей М. Шавріц наголошує на тому, що належне публічне управління має бути сфокусоване на забезпечення спроможності задля досягнення результатів [3].

Роль менеджерів у публічному секторі полягає у тому, щоб “заохочувати працівників, а також представників широкої громадськості та окремих організацій, працювати разом для досягнення результатів, на які вони, можливо, мають незначний безпосередній вплив, зважаючи на децентралізацію влади” [4].

Виходячи з рекомендацій більшості словників та визначень теоретиків у сфері управління можемо стверджувати, що українським відповідником англійського терміна public management буде “публічне управління”.

Сьогодні, розробляючи найкращу модель управління, необхідно враховувати всі елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організації. Один із сучасних дослідників публічного управління Гірт Букерт наголошує на тому, що “публічне управління не є якимось нейтральним, технічним процесом, натомість є діяльністю, яка тісно пов’язана з політикою, законом та громадянським суспільством” [1, с. 26].

Практика управлінської діяльності ще раз підтвердила думку про підготовку саме фахівців з публічного управління для формування та реалізації державної регуляторної політики державної влади та органам

місцевого самоврядування різних рівнів (органам публічного управління), так і суб'єктам підприємницької діяльності, їх об'єднанням, науковим установам.

У комунальному вищому навчальному закладі «Вінницька академія неперервної освіти» (надалі – Академія) магістри та аспіранти навчаються за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», яка замінила спеціальність «Державне управління». Зважаючи на те, що управління будь-якою організацією (підприємством, неприбутковою організацією чи державною установою) в умовах ринкової економіки та демократії здійснюється інакше, ніж в умовах централізованої командно-адміністративної системи, державне управління як вид діяльності також мало б видозмінюватися.

Підготовка керівників нової формації є складовою циклу професійно-практичної підготовки студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», яка передбачає опанування студентами теоретичними знаннями з питань публічного адміністрування та набуття практичних вмінь і навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) суб'єкта публічного адміністрування, в тому числі для органів державної влади та місцевого самоврядування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес досягнення національних цілей та інтересів шляхом діяльності суб'єктно-об'єктних відносин керівника в публічній сфері, у тому числі законодавчих, виконавчих і судових органів та органів місцевого самоврядування.

Основними завданнями спеціальності Публічне управління та адміністрування є: узагальнення теоретичних засад у сфері публічного

адміністрування; опанування основами методології, технологіями та процедурами публічного адміністрування об'єктів публічної сфери; набуття навичок розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної та ефективної діяльності суб'єктів публічної сфери тощо.

Згідно з вимогами освітньої програми сучасний керівник повинні знати: предметну сферу і методологічну основу публічного управління та адміністрування; перспективні наукові напрями розвитку публічного управління та адміністрування; засади, механізми, органи, методи та стилі публічного управління та адміністрування тощо.

Вміти: підготувати нормативну документацію (накази, розпорядження тощо), пропозиції, рекомендації (проекти) для суб'єкта публічного управління та адміністрування щодо визначення стратегічних цілей, завдань та етапів управлінських рішень на основі результатів системного аналізу суспільно- політичного та соціально-економічного стану розвитку сфери управління (об'єкта управління), застосовуючи методики визначення певних показників.

Висновки. Отже. Зважаючи на вищезазначене, можемо констатувати, що новий зміст, що вкладається у термін “державне управління”, є наближеним до змісту, що вкладається у такий новий термін, як “публічне управління” та потребує відповідної підготовки фахівців з публічного управління.

Перспективи подальших досліджень. Зазначені терміни потребують докладного вивчення в Україні та систематизації найкращих зарубіжних практик підготовки фахівців з публічного управління. Важливо, удосконалюючи впроваджені наукові досягнення у сфері державного управління, наслідувати найкращі зарубіжні тенденції та практики і сприяти розвитку науки публічного управління.

Література

1. Бакуменко В. Д. Прийняття рішень в державному управлінні : Навчальний посібник [у 2 ч.] / В. Д. Бакуменко // Ч. 2. Науково-прикладні аспекти. К. : ВПЦ АМ.У, 2010. 296 с.
2. Лазарев Б. М. Государственное управление на этапе перестройки / Б. М. Лазарев. М. : Юрид. лит., 1988. 320 с.
3. Литвак Б. Г. Управленческие решения / Б. Г. Литвак М. : Ассоциация авторов и издателей "Тандем", Изд-во ЭКМОС, 1998. 248 с.
4. Дункан Джек У. Основопологающие идеи в менеджменте. Уроки основоположников менеджмента и управленческой практики / Джек. У. Дункан; пер. с англ. М. : Дело, 1996. 272 с.
5. Парсонс Т. Система современных обществ / Т. Парсонс // Пер, с англ. Л. А. Седова и А. Д. Ковалева. Под ред. М. С. Ковалевой. М.: Аспект Пресс, 1998. 270 с.
6. Райт Г. Державне управління / Г. Райт. К. : Основи, 1994. 191 с.

References

1. Bakumenko V. D. Prijnyattya rishen v derzhavnomu upravlinni : Navchalnij posibnik [u 2 ch.] / V. D. Bakumenko // Ch. 2. Naukovo-prikladni aspekti. K. : VPC AM.U, 2010. 296 s.
2. Lazarev B. M. Gosudarstvennoe upravlenie na etape perestrojki / B. M. Lazarev. M. : Yurid. lit., 1988. 320 s.
3. Litvak B. G. Upravlencheskie resheniya / B. G. Litvak M. : Associaciya avtorov i iz- datelej "Tandem", Izd-vo EKMOS, 1998. 248 s.
4. Dunkan Dzhek U. Osnovopologayushie idei v menedzhmente. Uroki osnovopolozhnikov menedzhmenta i upravlencheskoj praktiki / Dzhek. U. Dunkan; per. s angl. M. : Delo, 1996. 272 s.

5. Parsons T. Sistema sovremennyh obshestv / T. Parsons // Per, s angl. L. A. Sedova i A. D. Kovaleva. Pod red. M. S. Kovalevoj. M.: Aspekt Press, 1998. 270 s.
6. Rajt G. Derzhavne upravlinnya / G. Rajt. K. : Osnovi, 1994. 191 s.